

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

بررسی رخدادهای ایران پس از انقلاب

اسلامی (۲۰)

سال بیستم انقلاب - ۱۳۷۷

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

- وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: رضانی پور

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	□ مقدمه
۲	□ اهم رخدادهای سال بیستم انقلاب - ۱۳۷۷
۳	برگزاری انتخابات سومین دوره مجلس خبرگان
۳	برگزاری انتخابات اولین دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا
۴	تصویب سیاستهای کلی نظام در بخشهای امنیت اقتصادی، انرژی و شبکههای اطلاع رسانی رایانه‌ای در مجمع تشخیص مصلحت نظام
۵	دستگیری عوامل شبکه جاسوسی موساد در شیراز
۶	دادگاه کرباسچی شهردار وقت تهران
۶	ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای
۷	شهادت دیپلمات‌ها ایرانی در مزار شریف افغانستان
۸	شهادت اسدالله لاجوردی
۸	سخنرانی رئیس جمهور در سازمان ملل
۹	تاسیس جبهه مشارکت ایران اسلامی
۱۰	افتتاح نخستین خط متروی تهران
۱۰	تاسیس منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس
۱۱	باروری ابرها
۱۲	فتح قله اورست توسط کوهنوردان ایرانی
۱۲	افتتاح سد ستارخان اهر در آذربایجان شرقی
۱۳	افتتاح اولین روزنامه الکترونیکی ایران
۱۳	□ جمع بندی

بهمن امسال، انقلاب اسلامی ایران چهل ساله می‌شود. این انقلاب در چهار دهه گذشته با مسائل و حوادث گوناگونی مواجه شده و دستاوردهای بسیاری به همراه داشته است. برای فهم قدرت و عظمت انقلاب در حال حاضر، نه تنها شناخت زمینه‌های شکل‌گیری و ویژگی‌های منحصر به فرد آن، بلکه وقایعی که از سر گذرانده نیز ضروری است. بر این اساس بنا داریم در چهل شماره تاریخ ۴۰ ساله انقلاب را بررسی کنیم. این شماره به تحولات و مسائل سال بیستم انقلاب اختصاص دارد. دادگاه کرباسچی شهردار تهران، ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای، برگزاری انتخابات اولین دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا، برگزاری سومین دوره انتخابات مجلس خبرگان، تصویب سیاست‌های کلی نظام در بخش‌های امنیت اقتصادی و انرژی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای در مجمع تشخیص مصلحت نظام، شهادت دیپلمات-ها ایرانی در مزار شریف افغانستان، شهادت اسدا... لاجوردی، دستگیری عوامل شبکه جاسوسی موساد در شیراز، سخنرانی رئیس‌جمهور در سازمان ملل متحد و ارائه ایده گفتگوی تمدن‌ها، افتتاح نخستین خط متروی تهران، تاسیس منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، باروری ابرها، فتح قله اورست توسط کوهنوردان ایرانی، افتتاح اولین روزنامه الکترونیکی ایران، افتتاح سد ستارخان اهر در آذربایجان شرقی و بهره‌برداری و افتتاح چند صد طرح عمرانی از مهمترین رخدادهای سال ۱۳۷۷ بود. در مطلب پیش رو به اختصار به این مسائل پرداخته می‌شود.

□ اهم رخدادهای سال بیستم انقلاب - ۷۷۳۱

برگزاری سومین دوره انتخابات مجلس خبرگان

سومین دوره انتخابات مجلس خبرگان اول آبان ۱۳۷۷ برگزار شد. در این انتخابات، از مجموع ۳۸/۵۷۰/۵۹۷ نفر واجد شرایط، تعداد ۱۷/۸۵۷/۸۶۹ نفر آرای خود را به صندوق‌ها ریختند که بنابر این آمار، ۴۶/۳ درصد از دارندگان شرایط، در سومین دوره انتخابات مجلس خبرگان رهبری مشارکت داشته‌اند. استان کهگیلویه و بویراحمد بیشترین درصد مشارکت و تهران کمترین درصد مشارکت را به خود اختصاص دادند.^۱

با اعلام نتایج انتخابات مشخص شد که از میان ۸۵ نامزدی که جامعه روحانیت مبارز به مردم معرفی کرده بود ۶۹ نفر و از فهرست ۵۸ نفره حزب کارگزاران سازندگی ۳۲ نفر به مجلس خبرگان راه یافتند. در فهرست‌های روحانیت مبارز و کارگزاران سازندگی ۲۰ نامزد مشترک وجود داشت که همگی به مجلس راه یافتند. پنج تن از نمایندگان خبرگان سوم بدون حمایت احزاب، پیروز شدند. بدین ترتیب بدون احتساب نامزدهای مشترک، جامعه روحانیت مبارز در خبرگان سوم ۴۹ نماینده و کارگزاران سازندگی ۱۲ نماینده داشتند. ۲۵ نفر دیگر نیز نمایندگان مستقل یا مشترک بودند.^۲

اولین نشست سومین دوره مجلس خبرگان، چهارم اسفند ۱۳۷۷ برگزار شد و اعضای هیئت رئیسه پیشین بار دیگر انتخاب شدند. تنها تغییر در این دوره از مجلس خبرگان این بود که به جای آیت‌ا... مومن، آیت‌ا... قربانعلی دری نجف آبادی به عنوان منشی انتخاب شد.^۳

■ برگزاری اولین دوره انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا

۷ اسفند ۱۳۷۷ اولین دوره انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا در ایران برگزار شد. اولین انتخابات رسمی شوراهای اسلامی شهر و روستا بر اساس قانون اساسی ۲۰ سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در چارچوب برنامه توسعه سیاسی و گسترش نهادهای مدنی و مشارکت عمومی برگزار شد و حدود ۱۸۵ هزار نفر اعضای اصلی و علی‌البدل در سراسر کشور توسط مردم برگزیده شدند. بالاخره در روز نهم اردیبهشت ۱۳۷۸ شوراهای شهر و روستا به طور رسمی دوره چهار ساله مسئولیت خویش را برای تحقق بخشی از حاکمیت مردم که عملی شدن آن در گرو فعالیت این نهاد است، آغاز کردند.

در این انتخابات ۳۶/۷۳۹/۹۸۲ نفر واجد شرایط رأی دادن بودند که ۲۳/۶۶۸/۷۳۹ نفر رأی خود را به صندوق‌ها ریختند. بنا بر آمار رسمی ۶۴/۴۲ درصد از واجدین شرایط رأی در این انتخابات مشارکت داشتند. در اولین دوره انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا ۳۳۶/۱۳۸ نفر داوطلب حضور در شوراها بودند که حدود ۱۸۵ هزار نفر اعضای اصلی و علی‌البدل در سراسر کشور توسط مردم برگزیده شدند.^۴

در انتخابات‌های شوراهای اسلامی شهر و روستا، علی‌رغم محلی بودن معمولاً جناح‌های سیاسی شرکتی گسترده به ویژه در کلان‌شهرها دارند. ورزشکاران نیز، با شهرتی که در میان مردم دارند در دوره‌های اخیر توانسته‌اند در این انتخابات‌ها موفقیت کسب کنند.^۵

۱. پورتال انتخابات وزارت کشور؛ خبرگزاری مهر، ۱۳۸۵/۰۹/۲۴.

۲. روزنامه همشهری، ۱۳۷۷/۰۸/۰۴.

۳. خبرگزاری مهر، ۱۳۸۵/۰۹/۲۴.

۴. پورتال انتخابات وزارت کشور.

۵. همشهری‌آنلاین، ۱۳۸۹/۰۲/۰۹؛ روزنامه دنیای اقتصاد، ۱۳۹۲/۰۳/۲۹.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) در تاریخ ۱۳۵۸/۰۲/۰۹ با صدور فرمانی به شورای انقلاب بر تشکیل شوراهای اسلامی و تهیه آیین نامه اجرایی آن تاکید نمودند.^۱ در قانون اساسی جمهوری اسلامی نیز اصول ششم، هفتم، و اصول یکصد و یکم تا یکصد و ششم به شوراهای اسلامی اختصاص یافت.^۲

علی رغم توجه دولت‌ها در برهه‌های مختلف امکان اجرای قانون انتخابات تا سال ۱۳۷۷ فراهم نگردید و مجالس شورای اسلامی بعد از چند بار انجام اصلاحیه بر قانون انتخابات شوراها سرانجام مجلس پنجم شورای اسلامی در اول خرداد ۱۳۷۵ قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی را از تصویب گذراند.

شروع به کار شوراهای اسلامی از ۹ اردیبهشت سال ۱۳۷۸ و همزمان با پیام تاریخی حضرت امام (ره) در خصوص شوراها و با صدور پیام ویژه‌ای از سوی مقام معظم رهبری آغاز گردید و امروز شاهد فعالیت گسترده این نهاد مردمی در کل کشور هستیم.

■ تصویب سیاست‌های کلی نظام در بخش‌های امنیت اقتصادی، انرژی، و شبکه‌های اطلاعاتی رایانه‌ای در مجمع تشخیص مصلحت نظام

در سال ۱۳۷۷ سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در بخش‌های "امنیت اقتصادی"، "انرژی" و "شبکه‌های اطلاع رسانی رایانه‌ای" تصویب و برای تصمیم‌گیری و تایید نهایی به رهبر معظم انقلاب تقدیم شد.

* سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد "امنیت اقتصادی" در ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۷۷ در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و در تاریخ ۱۳۷۹ / ۱۱ / ۳ توسط مقام معظم رهبری تایید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم له ابلاغ گردیده است.^۳

* سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد "انرژی" نیز در ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۷۷ در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و در تاریخ ۱۳۷۹ / ۱۱ / ۳ توسط مقام معظم رهبری تایید و طی شماره ۷۶۲۳۰/۱ مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۳ دفتر معظم له ابلاغ گردیده است.^۴

۱. بسم الله الرحمن الرحيم

شورای انقلاب اسلامی/ در جهت استقرار حکومت مردمی در ایران و حاکمیت مردم بر سرنوشت خویش، که از ضرورت‌های جمهوری اسلامی است، لازم می‌دانم بی‌درنگ به تهیه آیین نامه اجرایی شوراها برای اداره امور محلی شهر و روستا در سراسر ایران اقدام، و پس از تصویب به دولت ابلاغ نمایم تا دولت بلافاصله به مرحله اجرا درآورد. روح ا... الموسوی الخمينی (صحیفه امام، ج ۷، ص: ۱۶۷)

۲. همشهری آنلاین، ۱۳۹۲/۰۱/۳۱.

۳. رئیس این سیاست‌ها عبارتند از:

- حمایت از ایجاد ارزش افزوده و سرمایه‌گذاری و کارآفرینی از راه‌های قانونی و مشروع.
- هدف از امنیت سرمایه‌گذاری، ایجاد رفاه عمومی و رونق اقتصادی و زمینه‌سازی برای عدالت اقتصادی و از بین بردن فقر در کشور است. وضع قوانین و مقررات مربوط به مالیات و دیگر اموری که به آن هدف کمک می‌کند، وظیفه الزامی دولت و مجلس است.
- قوانین و سیاست‌های اجرایی و مقررات باید دارای سازگاری و ثبات و شفافیت و هماهنگی باشند.
- نظارت و رسیدگی و قضاوت در مورد جرائم و مسائل اقتصادی باید دقیق و روشن و تخصصی باشد.
- شرایط فعالیت اقتصادی (دسترسی به اطلاعات، مشارکت آزادانه اشخاص در فعالیت‌های اقتصادی و برخورداری از امتیازات قانونی) برای بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی، در شرایط عادی باید یکسان و عادلانه باشد. (سایت مجمع تشخیص مصلحت نظام)
۴. رئیس این سیاست‌ها به شرح ذیل است:

* سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد "شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای" در ۱۳۷۷/۰۷/۱۱ در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شد و توسط مقام معظم رهبری ابلاغ گردیده است.^۱

■ دستگیری عوامل شبکه جاسوسی موساد در شیراز

زمستان سال ۱۳۷۷ یک شبکه جاسوسی متشکل از سیزده یهودی در شهر شیراز به اتهام جاسوسی برای رژیم صهیونیستی بازداشت شدند؛ از آنجایی که شناسایی و دستگیری عوامل شبکه جاسوسی اسرائیل، شکست بزرگی برای موساد به شمار می‌آمد، رسانه‌های غربی با جنجال و هیاهو این شبکه جاسوسی را جامعه یهودیان ایرانی معرفی کردند تا اندکی از تلخی شکست اطلاعاتی موساد کاسته شود. اما مدارک متقن و اعتراف عوامل شبکه از همکاری مستقیم این افراد با موساد پرده برداشت.^۲

پرونده‌ای که به عنوان یکی از پرونده‌های جنجالی در سطح بین‌المللی مطرح شد در ۱۷ جلد و ۲۷۵۳ صفحه نگاشته شد و در آن ۲۳۷ دستور قضایی، ۱۱۶ فقره استعلام از مراجع قانونی کشور، ۱۱۴ جلسه تحقیق با حضور متهمان و وکلای آنان و قضایی پرونده با ۶۰۴ ساعت کار قضایی محض بر روی پرونده وجود داشت. حکم در ۷۱ صفحه صادر شد و ۱۲ نفر محکوم شده‌اند. با این وجود حکم اعدام برای هیچ یک از متهمان صادر نشده زیرا قاضی حکم متهمان را محاربه ندانست. به هر شکل یکی از شبکه‌های عنکبوتی رژیم اشغالگر قدس در ایران شناسایی و منهدم شد و نتوانست در جهت منافع صهیونیست‌ها به حیات خود ادامه دهد. برای اعضای این تیم موساد که عمدتاً کار جذب نیرو و جمع‌آوری اطلاعات

الف - سیاست‌های کلی نفت و گاز

- اتخاذ تدبیر و راهکارهای مناسب برای گسترش اکتشاف نفت و گاز و شناخت کامل منابع کشور.
- افزایش ظرفیت تولید صیانت شده نفت متناسب با ذخایر موجود و برخورداری کشور از افزایش قدرت اقتصادی و امنیتی و سیاسی.
- افزایش ظرفیت تولید گاز، متناسب با حجم ذخایر کشور به منظور تأمین مصرف داخلی و حداکثر جایگزینی با فرآورده‌های نفتی.
- گسترش تحقیقات بنیادی و توسعه‌ای و تربیت نیروی انسانی و تلاش برای ایجاد مرکز جذب و صدور دانش و خدمات فنی - مهندسی انرژی در سطح بین‌الملل و ارتقاء فن‌آوری در زمینه‌های منابع و صنایع نفت و گاز و پتروشیمی.
- تلاش لازم و ایجاد سازماندهی قانونمند برای جذب منابع مالی مورد نیاز (داخلی و خارجی) در امور نفت و گاز در بخش‌های مجاز قانونی.
- بهره‌برداری از موقعیت منطقه‌ای و جغرافیایی کشور برای خرید و فروش و فرآوری و پالایش و معاوضه و انتقال نفت و گاز منطقه به بازارهای داخلی و جهانی.
- بهینه‌سازی مصرف و کاهش شدت انرژی.
- جایگزینی صادرات فرآورده‌های نفت و گاز و پتروشیمی به جای صدور نفت خام و گاز طبیعی.

ب - سیاست‌های کلی سایر منابع انرژی

- ایجاد تنوع در منابع انرژی کشور و استفاده از آن با رعایت مسائل زیست‌محیطی و تلاش برای افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر با اولویت انرژی‌های آبی.
- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش هسته‌ای و ایجاد نیروگاه‌های هسته‌ای به منظور تأمین سهمی از انرژی کشور و تربیت نیروهای متخصص.
- گسترش فعالیت‌های پژوهشی و تحقیقاتی در امور انرژی‌های گدازنده هسته‌ای و مشارکت و همکاری علمی و تخصصی در این زمینه.
- تلاش برای کسب فن‌آوری و دانش فنی انرژی‌های نو و ایجاد نیروگاه‌ها از قبیل بادی و خورشیدی و پیل‌های سوختی و زمین گرمایی در کشور. (سایت مجمع تشخیص مصلحت نظام)

۱. اهم این سیاست‌ها عبارتند از:

- ۱- ایجاد، ساماندهی و تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و اعمال تدابیر و نظارت‌های لازم به منظور صیانت از امنیت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جلوگیری از جنبه‌ها و پیامدهای منفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی. ۲- توسعه کمی و کیفی شبکه اطلاع‌رسانی ملی و تأمین سطوح و انواع مختلف خدمات و امکانات این شبکه برای کلیه متقاضیان به تناسب نیاز آنان و با رعایت اولویت‌ها و مصالح ملی. ۳- ایجاد دسترسی به شبکه‌های اطلاع‌رسانی جهانی صرفاً از طریق نهادها و مؤسسات مجاز. ۴- حضور فعال و اثرگذار در شبکه‌های جهانی و حمایت از بخش‌های دولتی و غیردولتی در زمینه تولید و عرضه اطلاعات و خدمات ضروری و مفید با تأکید بر ترویج فرهنگ و اندیشه اسلامی. ۵- ایجاد و تقویت نظام حقوقی و قضایی متناسب با توسعه شبکه‌های اطلاع‌رسانی به ویژه در جهت مقابله کارآمد با جرائم سازمان‌یافته الکترونیکی. ۶- توسعه فن‌آوری اطلاعات (به ویژه حفاظت از اطلاعات) و آینده‌نگری در خصوص آثار تحولات فن‌آوری اطلاعات در سطح ملی و جهانی و گسترش مطالعات و تحقیقات و تربیت نیروی انسانی متخصص در این زمینه. ۷- اقدام مناسب برای دستیابی به میثاق‌ها و مقررات بین‌المللی و ایجاد اتحادیه‌های اطلاع‌رسانی با سایر کشورها به ویژه کشورهای اسلامی به منظور ایجاد توازن در عرضه اطلاع‌رسانی بین‌المللی و حفظ و صیانت از هویت و فرهنگ ملی و مقابله با سلطه جهانی. (سایت مجمع تشخیص مصلحت نظام)
۲. خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۳/۰۳/۰۲.

برای رژیم صهیونیستی در پوشش جامعه یهودیان انجام می‌دادند، احکامی از ۴ تا ۱۳ سال حبس تعیین شد و بعدها اندکی کاهش یافت.^۱

■ دادگاه کرباسچی شهردار وقت تهران

غلامحسین کرباسچی شهردار وقت تهران ۱۵ فروردین ۱۳۷۷ با اتهامات مالی پس از بازجویی، بازداشت و روانه زندان شد. پرونده اتهامی کرباسچی و دیگر عوامل شهرداری تهران در جریان انتخابات ریاست جمهوری دوره هفتم و پس از آن مطرح شد که در پی آن از سال ۱۳۷۶ عده‌ای از معاونان و شهرداران مناطق تهران توسط حفاظت اطلاعات نیروی انتظامی دستگیر و بازجویی شدند. در جریان این پرونده و تحقیق از متهمان، غلامحسین کرباسچی دستگیر و وی متهم ردیف اول شناخته و معرفی شد.

موارد اتهامی کرباسچی عبارت بودند از: مشارکت در اختلاس به مبلغ یک میلیارد و چهارصد و پنجاه و سه میلیون تومان، ۹۰ هزار دلار آمریکا، ۶۶۰ سکه بهار آزادی و ۸۰ سکه نیم بهار آزادی، مشارکت در ارتشاء، تضییع اموال عمومی، تصرف اموال عمومی، تبانی در معاملات دولتی، دخالت در انتخابات پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی با پرداخت ۲۵ میلیون تومان به دو نامزد.

رسیدگی به اتهامات غلامحسین کرباسچی و حدود ۱۰۴ متهم دیگر پرونده اختلاس در شهرداری تهران که همگی مدیران بالادستی و میانی شهرداری و پیمانکاران را تشکیل می‌دادند، در هشت جلسه به طول انجامید. غلامحسین محسنی اژه‌ای قضاوت و ریاست دادگاه را برعهده داشت و بهمن کشاورز و مسعود حائری وکلای متهمین بودند. اهمیت این محاکمه از این جهت بود که اولین محاکمه از این نوع در جمهوری اسلامی بود و جلسات آن هر شب از صدا و سیما پخش شد.

سرانجام دادگاه، کرباسچی را به ۳ سال زندان و ۱۰ سال انفصال از خدمات دولتی و جزای نقدی محکوم کرد.^۲ پس از درخواست اعاده دادرسی، به جز غلامحسین کرباسچی، سایر متهمان پرونده از جمله مدیران اسبق شهرداری، شهرداران اسبق برخی از مناطق تهران و پیمانکاران مرتبط با این پرونده، به طور کامل در دادگاه تجدید نظر از اتهامات وارده تبرئه شدند.^۳

■ ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای

داریوش فروهر (رهبر حزب ملت ایران) و همسرش پروانه اسکندری اول آذر سال ۱۳۷۷ در منزل شخصی‌شان به قتل رسیدند. محمد مختاری و محمدجعفر پوینده دو نویسنده نیز پس از چند روز بی‌خبری اجسادشان در روزهای ۱۲ و ۱۸ آذر ۱۳۷۷، در جاده‌های اطراف تهران و منزل شخصی پیدا شدند.^۴ این حادثه در محافل رسانه‌ای به قتل‌های زنجیره‌ای شناخته شد.

۱. خبرگزاری ایسنا، ۱۳۷۹/۰۴/۱۱.

۲. شبکه اطلاع رسانی راه دانا، ۱۳۹۴/۰۴/۱۳ و ۱۳۹۴/۱۱/۲۵.

۳. فرارو، ۱۳۹۰/۰۲/۳۰.

۴. روزنامه ایران، ۱۳۸۰/۱۲/۱۵.

به دنبال این واقعه، ریاست جمهوری وقت دستور تشکیل کمیته ویژه‌ای را با حضور وزرای اطلاعات و کشور و افرادی از شورای امنیت ملی و سازمان قضایی نیروهای مسلح صادر نمود تا این حادثه را مورد بررسی قرار دهند. این کمیته پس از بررسی‌های تخصصی با صدور اعلامیه‌ای برخی نتایج تحقیقات خود از جمله اقدامات صورت گرفته، سرنخ‌های به دست آمده، افراد دستگیر شده و... را به اطلاع عموم رساند.^۱ با شناسایی عوامل این قتل‌ها مشخص شد تعداد معدودی از عناصر خودسر وزارت اطلاعات در این حادثه نقش داشته‌اند و وزارت اطلاعات با شهادت و صداقت این مسئله را با صدور اعلامیه‌ای به اطلاع عموم مردم رساند.

رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح نیز در ادامه درباره عوامل قتل‌های زنجیره‌ای اعلام کرد: عاملان اصلی با توجه به تحقیقات انجام گرفته مصطفی کاظمی، مهرداد علیخانی، خسرو براتی و سعید (اسلامی) امامی هستند که سعید امامی نقش هدایت و برنامه ریزی این توطئه را بر عهده داشته است.^۲ البته به غیر از این چهار نفر اصلی تعداد زیادی از عوامل دخیل در قتل‌ها دستگیر و بازداشت شدند.

در جریان رسیدگی به پرونده قتل‌ها سعید امامی در زندان خودکشی کرد که رئیس سازمان قضایی نیروهای مسلح در این باره اظهار داشت: با وجود مراقبت‌های ویژه‌ای که از سعید امامی یکی از عوامل اصلی و محوری این قتل‌ها به عمل آمد وی خودکشی کرد، البته با توجه به مدارک موجود و اعتراف صریح سعید امامی، وی هیچ گونه راه فراری نداشت و اگر با این اتهامات به دادگاه می رفت حکم او اعدام بود.^۳

رأی دادگاه پرونده قتل‌های زنجیره‌ای هشتم بهمن ۱۳۷۹ اعلام شد، که به غیر از سعید امامی ۵ متهم دیگر پرونده نیز محکوم به اعدام شدند که البته با توجه به رضایت خانواده مقتولان به حبس ابد تبدیل شد.^۴

■ شهادت دیپلمات‌ها ایرانی در مزار شریف افغانستان

هشت دیپلمات و یک خبرنگار ۱۷ مرداد ۱۳۷۷ در مزار شریف افغانستان به دست شبه نظامیان طالبان به شهادت رسیدند. ناصر ریگی (سرپرست)، مجید نوری نیارکی (مسئول امور مالی)، محمدناصر ناصری (کارشناس امور فرهنگی)، کریم حیدریان (کارشناس امور کنسولی)، محمدعلی قیاسی (کارشناس امور کنسولی)، رشید پاریاو فلاح (کارشناس امور کنسولی)، حیدرعلی باقری (کارمند فنی)، نور... نوروزی هشت دیپلمات و کارمند کنسولگری ایران در مزار شریف افغانستان و محمود صارمی (خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی) ۹ شهید ایرانی حادثه مزار شریف هستند. به منظور تجلیل از خدمات خبرنگار شهید صارمی، هفدهم مرداد به نام روز خبرنگار نامگذاری شد.

بعد از گذشت بیش از یک ماه پیکر دیپلمات‌ها که در اطراف کنسولگری دفن شده بود، پیدا شد و به ایران انتقال داده شد.^۵

۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۷/۱۰/۲۳.

۲. روزنامه کیهان، ۱۳۷۸/۰۳/۳۱.

۳. روزنامه کیهان، ۱۳۷۸/۰۳/۳۱.

۴. ایسنا، ۱۳۷۹/۱۱/۰۸. توضیح درباره رأی دادگاه پرونده قتل‌های زنجیره‌ای در شماره ۲۲ (تحولات سال ۲۲ انقلاب-۱۳۷۹) آمده است.

۵. باشگاه خبرنگاران جوان، ۱۳۹۵/۰۵/۱۷.

■ شهادت اسدا... لاجوردی

اسدا... لاجوردی دادستان اسبق انقلاب و ریاست اسبق سازمان زندان‌ها اول شهریور سال ۱۳۷۷، توسط دو تن از اعضای گروهک منافقین ترور و به شهادت رسید. وی در زمان شهادت هیچ سمت و عنوان دولتی نداشته و تنها به عنوان یک بازاری در حجره خود مشغول فعالیت بود.

شهید لاجوردی از مبارزین قبل از انقلاب بود که بارها دستگیر و به زندان افتاده بود. پس از پیروزی انقلاب او به اصرار شهید بهشتی و ناطق نوری دادستانی پرونده اعضای گروهک فرقان را به دست گرفت و چند ماه بعد و از ۲۰ شهریور ۱۳۵۹ با نظر مساعد امام خمینی و پیشنهاد آیتا... بهشتی دادستان انقلاب تهران شد. وی به تعقیب و خنثی کردن توطئه‌های گروهک‌های معاند سیاسی، به‌ویژه گروهک فرقان و منافقین پرداخت و در این زمینه تلاش‌های فراوانی کرد. در سال ۱۳۶۳ از طرف شورای عالی قضایی وقت لاجوردی از دادستانی انقلاب تهران عزل شد. در سال ۱۳۶۸ شهید لاجوردی دعوت به کار شد و ریاست سازمان زندان‌ها را تا اسفند ۱۳۷۶ بر عهده داشت که در این زمان از سمت خود استعفا داد.^۱

رهبر انقلاب درباره شهید لاجوردی می‌فرماید: شهید عالی‌مقام و سید عزیز و بزرگوار، شهید لاجوردی کسی که چهره بسیار درخشانی بود و بسیار کسان از مجاهدات او در دوران مبارزات و در دوران اختناق خبر ندارند که این مرد چه کرد و کجاها بود و چگونه زندگی کرد؛ چه زندان‌هایی کشید و چه زحمتهایی متحمل شد. بعد از انقلاب نیز بی‌تظاهرترین کارها را که سخت‌ترین هم بود، بر دوش گرفت و آخر هم شهید شد.^۲

■ سخنرانی رئیس جمهور وقت در سازمان ملل متحد

خاتمی رئیس جمهور وقت جمهوری اسلامی ایران شهریور ۱۳۷۷ (سپتامبر ۱۹۹۸) در نخستین سفر خود به ایالات متحده و سخنرانی در اجلاس پنجاه و سوم مجمع عمومی سازمان ملل متحد پیشنهاد ایده «گفت‌وگوی تمدن‌ها» را مقابل «برخورد تمدن‌ها» مطرح کرد. پیشنهاد ایران از همان آغاز با استقبال برخی از شخصیت‌های سیاسی و علمی جهان از جمله کوفی عنان دبیر کل وقت سازمان ملل متحد روبرو شد و از آن به عنوان ابتکاری شجاعانه یاد کردند.

برای تحقق این پیشنهاد (سال ۲۰۰۱ به نام سال گفتگوی تمدن‌ها)، وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز قطعنامه ای را با حمایت ۵۵ کشور در مجمع عمومی سازمان ملل متحد مطرح کرد. این قطعنامه در ۱۲ آبان ۱۳۷۷ (سوم نوامبر ۱۹۹۸) با اجماع آرای اعضای مجمع عمومی به تصویب رسید.^۳

رهبر معظم انقلاب نیز در حمایت از این طرح فرمودند: «این ملت (ملت مسلمان ایران) امروز نماینده یک تمدن بسیار عمیق و عظیم به نام تمدن اسلامی است که هم در تاریخ پایگاه بسیار والایی دارد و هم به لحاظ قوانین، جهان بینی فلسفه، بسیار قوی و نیز فرهنگ ریشه دار و گسترده از استحکامی بی‌نظیر برخوردار است بنابر این ملت ایران می‌تواند به

۱. خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۲/۰۶/۰۱.

۲. نماز جمعه تهران، ۱۳۷۹/۰۱/۲۶.

۳. تبیان؛ پایگاه اطلاع رسانی حوزه، ۱۳۸۵/۰۵/۰۲.

عنوان نماینده این تمدن با تمدن‌های دیگر گفت‌وگو کند. گفت‌وگوی تمدن‌ها به معنای گفت‌وگو با ماموران اطلاعاتی و دولت‌ها نیست بلکه باید با کسانی که اهل فرهنگ و تمدن هستند انجام شود»^۱.

■ تاسیس جبهه مشارکت ایران اسلامی

جبهه‌ی مشارکت ایران اسلامی در ۱۴ آذر ۱۳۷۷ با حضور ۱۱۰ تن از چهره‌های فعال ستادهای انتخاباتی سیدمحمد خاتمی و با هدف حمایت از دولت وی با دبیرکلی سید محمدرضا خاتمی اعلام موجودیت کرد.^۲ این حزب در اول اسفند ۱۳۷۷ با اخذ مجوز از کمیسیون ماده ۱۰ احزاب وزارت کشور فعالیت رسمی خود را آغاز کرد.^۳ جبهه‌ی مشارکت ایران اسلامی که با نام «مشارکت» نیز شناخته می‌شود را می‌توان دومین حزب دولت‌ساخته پس از حزب کارگزاران سازندگی، بعد از انقلاب اسلامی دانست.

زمینه‌های اولیه شکل‌گیری جبهه مشارکت ایران اسلامی، به قبل از برگزاری هفتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری برمی‌گردد. به این معنا که، همفکران خاتمی در ستادهای انتخاباتی وی گرد آمدند تا به پیروزی وی در انتخابات کمک نمایند. رهبران این حزب را عناصری از چپ‌های سنتی و مدرن تشکیل می‌دادند که طی سال‌های ۷۰ تا ۷۵ در مرکز تحقیقات استراتژیک وابسته به ریاست جمهوری و سپس در ستادهای انتخاباتی خاتمی در سال ۱۳۷۶ گرد هم آمدند و شعارهای محوری رئیس‌جمهور منتخب آزادی در بیان، منطق در گفتار و قانون در عمل را سرلوحه فعالیت خود قرار داد.^۴

حزب مشارکت ایران اسلامی توانست در انتخابات اولین دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا اکثریت قریب به اتفاق کرسی شوراها را به دست گیرند. این موفقیت در شهر تهران صددرصد بود و همه اعضای شورا فهرست متعلق به جبهه اصلاحات با محوریت حزب مشارکت انتخاب شدند اما اختلافات، چالش‌ها و تندروری‌ها موجب شد تا در عمل این حزب کارنامه بسیار منفی را در عرصه شوراها در سراسر کشور به ویژه در تهران بر جای بگذارد به گونه‌ای که در دور دوم انتخابات شوراها شاهد شکست سنگین حزب مشارکت بودیم.^۵

حزب مشارکت در انتخابات مجلس ششم با شعار "ایران برای همه ایرانیان، معنویت، عدالت، آزادی" وارد صحنه شد و توانست آراء زیادی از مردم را کسب نموده و بین ۱۴۰ تا ۱۵۰ کرسی نمایندگان مجلس را به دست آورد.^۶ اما این حزب نه تنها از تجربه ناموفق شورای شهر استفاده نکرد بلکه مجلس را صحنه‌ای برای تاخت و تاز افکار و دیدگاه‌های افراطی و بعضاً در ضدیت با فرهنگ اسلامی قرار داد و این مجلس را به یکی از پر تنش‌ترین دوره‌های مجلس پس از انقلاب تبدیل کرد و با تندروری در میان گروه‌های اصلاح طلب و اختلافات میان آنها موجب شد تا در مجلس هفتم در عملکرد جریان اصلاحات با ناکامی همراه شود.

۱. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با نمایندگان سیاسی ایران در خارج از کشور، ۱۳۷۸/۰۵/۲۶.

۲. نظریور، مهدی؛ جریان‌شناسی، قم، تحسین، ۱۳۸۲، چ اول، ص ۷۷.

۳. دارابی، علی؛ سیاستمداران اهل فیضیه، بررسی و نقد پیشینه و عملکرد جامعه‌ی روحانیت مبارز، تهران، سیاست، ۱۳۷۹، چ اول، ص ۲۹۹.

۴. ظریفی‌نیا، حمیدرضا؛ کالبدشکافی جناح‌های سیاسی ایران، تهران، آزادی اندیشه، ۱۳۷۸، چ اول، ص ۱۲۲.

۵. دارابی، علی؛ پیشین، ص ۳۵۱.

۶. شادلو، عباس؛ اطلاعاتی درباره‌ی احزاب و جناح‌های سیاسی ایران امروز، تهران، گستره، ۱۳۷۹، چ اول، ص ۱۳۵.

حزب مشارکت از طیفی ناهمگون تشکیل شده بود از روشنفکران و عناصر معتقد به نظام گرفته تا طیف تجدیدنظر و روشنفکران سکولار که همین مسئله موجب اختلاف و افراطی‌گرایی در حزب و سرانجام ناکامی آن گردید.

سرانجام برخی اعضاء و شورای مرکزی حزب مشارکت در پی پیامدهای اعلام نتایج انتخابات ریاست‌جمهوری دوره دهم (۱۳۸۸) و اعتراضات موجود و درگیری‌هایی که صورت گرفت توسط نیروهای امنیتی کشور دستگیر شدند. در پی این دستگیری‌ها و محاکمات، تعدادی از اعضای اصلی این جبهه استعفا دادند^۱ و در نهایت بر اساس رای دادگاه انقلاب پروانه این حزب لغو و فعالیت این جبهه غیرقانونی اعلام شد.^۲

■ افتتاح نخستین خط متروی تهران

شانزدهم اسفند ۱۳۷۷ نخستین خط متروی تهران یعنی خط ۵ که تهران را به کرج می‌رساند به بهره‌برداری رسید. پس از آنکه ضرورت ساخت مترو در نمازجمعه تهران توسط آیت‌ا... هاشمی رفسنجانی، ریاست وقت مجلس مطرح شد^۳ هیئت وزیران در فروردین ۱۳۶۴ اجرای طرح متروی تهران را تصویب و فعالیت ساخت مترو در تهران آغاز شد.^۴ برنامه اول مترو شامل ساخت خط ۱ (میرداماد - حرم مطهر)، خط ۲ (دردشت - صادقیه) و مسیر برون‌شهری خط ۵ (تهران - گلشهر) جمعاً به طول ۹۰ کیلومتر با ۵۲ ایستگاه بود. فعالیت‌های اجرایی این برنامه از سال ۱۳۶۶ آغاز شد. در سال ۱۳۷۴ با توجه به اتمام بخش‌هایی از کارهای ساختمانی قراردادی برای تامین تجهیزات قطار شهری به امضا رسید و در پایان روز شانزدهم اسفند ۱۳۷۷ نخستین خط متروی تهران یعنی خط ۵ که تهران را به کرج می‌رساند به بهره‌برداری رسید. از آن زمان تا امروز هر سال بخشی از متروی تهران کامل شده است به طوری که اکنون متروی تهران و حومه ۱۱۵ ایستگاه فعال دارد و از ابتدای بهره‌برداری تا تیرماه ۱۳۹۷ حدود ۸ میلیارد سفر با آن انجام شده است.^۵

■ تاسیس منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس در سال ۱۳۷۷ به منظور ایجاد تأسیسات پالایشگاهی و انجام فعالیت‌های گوناگون پایین‌دستی و بالادستی صنعت نفت و گاز و پتروشیمی و همچنین انجام عملیات پشتیبانی و خدماتی به موجب مصوبه هیئت وزیران و مصوبه شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی تأسیس شد.

منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس (عسلویه) در جنوب شرقی استان بوشهر در حاشیه خلیج فارس در ۳۰۰ کیلومتری جنوب شرقی بندر بوشهر و واقع در گستره جغرافیایی شهرستان کنگان و در محدوده نوار ساحلی عسلویه و خلیج نایبند

۱. سایت پژوه <http://pajoohe.ir>

۲. خبرآنلاین، ۱۳۸۹/۰۷/۱۳

۳. ایشان در خطبه‌های نماز جمعه در خصوص مترو اظهار داشتند: «تفاوت صرفه‌جویی بین مترو و تاکسی یا اتوبوس، چقدر در اقتصاد ما عظیم است؛ چرا نباید این کار را بکنیم؟ در مترو دیگر نه تصادف وجود دارد، نه معطلی. می‌شود روی وقت حساب کرد. در دنیای صنعتی، حساب کردن روی وقت انسان‌ها چیزی است که باید به آن توجه شود. ما مسئولیم که روی وقت مردم حساب کنیم، باید این کار را کرد.» (نمازجمعه ۵ بهمن ۱۳۶۳)

۴. البته نخستین برنامه‌ریزی‌ها برای بنیان‌گذاری متروی کنونی تهران به سال ۱۳۵۰ باز می‌گردد. در مهر سال ۱۳۵۳ مطالعات مربوط به حل مشکلات ترافیک، مترو تهران توسط شرکت‌های مشاور خارجی از جمله سوفرتو منتج به پیشنهاد سیستم اتوبان مترو (با ۷ خط) شد. بر اساس این پژوهش‌ها، ساخت مترو به عنوان اساسی‌ترین راه حل بهبود ترافیک تعیین شد. شرکت‌های فرانسوی از سال ۱۳۵۶ عملیات اجرایی احداث خط ۱ مترو را در اراضی شمال تهران (بزرگراه شهید حقانی کنونی) آغاز کردند. عملیات اجرایی مترو تا آذر سال ۵۹ اجرای ۲۳۰۰ متر تونل و بخشی از سازه ۳ ایستگاه حدفاصل بزرگراه شهید حقانی و خیابان شهید بهشتی ادامه یافت ولی در این زمان و در پی جریان‌های جنگ ایران و عراق، نمایندگان شرکت‌های خارجی ایران را ترک کردند و در اواخر سال ۶۰ هیئت وزیران توقف کامل طرح توسط مشاوران خارجی را اعلام کرد.

۵. سایت مترو تهران <http://metro.tehran.ir>

به وسعت ۳۰ هزار هکتار قرار دارد و حدود ۱۰۵ کیلومتر از میدان گازی پارس جنوبی که در میان خلیج فارس واقع شده (دنباله حوزه گنبدشمالی قطر) فاصله دارد.^۱

میدان گازی پارس جنوبی یکی از بزرگ‌ترین منابع گازی جهان است که روی خط مرزی مشترک ایران و قطر در خلیج فارس قرار دارد و یکی از اصلی‌ترین منابع انرژی کشور به شمار می‌رود. مساحت این میدان ۹۷۰۰ کیلومتر مربع است که سهم متعلق به ایران ۳۷۰۰ کیلومتر مربع وسعت دارد. ذخیره گاز این بخش از میدان ۱۴ تریلیون متر مکعب گاز به همراه ۱۸ میلیارد بشکه میعانات گازی است که حدود ۸ درصد از کل گاز دنیا و نزدیک به نیمی از ذخایر گاز کشور را شامل می‌شود.^۲

سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس به نمایندگی از وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران وظیفه اداره و راهبری حوزه عملیاتی پشتیبانی پارس جنوبی، پارس کنگان و پارس شمالی را برعهده دارد؛ فعالیت‌های اصلی شامل تعریف، تصویب (طراحی، اجراء، بهره برداری و نگهداری) ایجاد و احداث زیرساخت‌های عمومی مانند: راه، راه آهن، بندر، فرودگاه، برق، آب و مدیریت و راهبری منطقه جزء وظایف و مأموریت‌های اصلی آن است. این سازمان شامل سه منطقه پارس یک (پارس جنوبی) منطقه پارس دو (پارس کنگان و منطقه پارس سه (پارس شمالی) با ۱۶ هزار هکتار مساحت با هدف پشتیبانی از طرح توسعه بزرگ‌ترین میدان گازی جهان (میدان گازی مشترک پارس جنوبی) و نیز ۵ میدان گازی گلشن، فردوسی، مند، پارس شمالی و فرزاد تاسیس شده است. سازمان منطقه ویژه انرژی اقتصادی پارس دارای شخصیت حقوقی و مستقل است که سرمایه آن متعلق به دولت می‌باشد. این سازمان از حیث حقوقی تابع قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و در موارد پیش بینی نشده در قانون نامبرده و اساسنامه، تابع قوانین و مقررات جاری کشور از جمله قانون تجارت می‌باشد.^۳

شرکت نفت و گاز پارس نیز به عنوان یکی از شرکت‌های فرعی شرکت ملی نفت ایران در دی ماه ۱۳۷۷ تأسیس شد. این شرکت مسئولیت توسعه کلیه فازهای میدان گازی پارس جنوبی و توسعه میدان گازی پارس شمالی، گلشن و فردوسی را به عهده دارد.^۴

■ باروری ابرها

مرحله جدید اجرای طرح باروری ابرها با استفاده از هواپیمای مخصوص از بهمن سال ۱۳۷۷ آغاز شد. این طرح جدید در پی تأکید ریاست جمهوری وقت و ابلاغ وزیر وقت نیرو در بهمن ۱۳۷۵، و تأسیس "مرکز ملی تحقیقات و مطالعات باروری ابرها" در یزد از سال ۱۳۷۶ رسماً شروع به کار کرد. پس از تشکیل این مرکز، از سال ۱۳۷۷ با همکاری رصدخانه آب و هواشناسی روسیه (CAO) انتقال تکنولوژی باروری ابرها به ایران در قالب یک طرح ۵ ساله شامل اجرای پروژه‌های باروری ابرها (یزد-۱، یزد-۲، یزد-۳ و یزد-۵)، تجهیز مرکز به امکانات و تجهیزات لازم (تجهیز دو فروند هواپیمای آنتونوف ۲۶ به تجهیزات شلیک پیروپاترون‌های دید نقره و تزریق نیتروژن مایع و نصب و راه‌اندازی سه دستگاه رادار

۱. سایت سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس <http://www.pseez.ir>

۲. همشهری آنلاین، ۱۳۸۷/۰۷/۱۵.

۳. سایت سازمان منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس <http://www.pseez.ir>

۴. همشهری آنلاین، ۱۳۸۷/۰۷/۱۵.

هواشناسی آکسوپری) و آموزش پرسنل ایرانی در قالب سه گروه عملیات پروازی، رادار و تجهیزات، مطالعات و ارزیابی صورت پذیرفت.^۱ بعد از انقلاب اسلامی طرح باروری ابرها از سال ۱۳۶۸ با استفاده از ژنراتورهای زمینی در شیرکوه اجرا شد.^۲

پس از پایان ۵ دوره اجرای طرح باروری ابرها که با حضور متخصصین روسی به همراه انتقال تکنولوژی و آموزش کارشناسان صورت پذیرفت، اولین پروژه اجرای مستقل توسط کارشناسان ایرانی در تابستان ۸۷ در استان گیلان به انجام گرفت. اجرای پروژه گیلان-۲ در اردیبهشت، خرداد و تیرماه ۸۷ اولین تجربه کارشناسان ایرانی در اجرای پروژه بارورسازی ابرها به صورت مستقل و بدون حضور کارشناسان خارجی است و تاکنون پروژه‌های متعدد بارورسازی ابر در استان‌های مختلف کشور (به طور پیوسته در استان‌های واقع در ایران مرکزی و به صورت موردی در آذربایجان غربی، شرقی، اردبیل، زنجان، مرکزی و قم) اجرا شده است.^۳

طرح باروری ابرها با توجه به آغاز خشکسالی دوره ده ساله جدید در ایران که از سال ۱۳۷۷ شروع شد از اهمیت مضاعفی برخوردار شد.

■ فتح قله اورست توسط کوهنوردان ایرانی

محمد اوراز به همراه جلال چشمه‌قصابانی، حمیدرضا اولنج و محمدحسن نجاریان اولین کوهنوردانی بودند که ۳۰ اردیبهشت ۱۳۷۷ توانستند پرچم ایران را بر فراز قله اورست به اهتزاز درآورند.

تیم ملی کوهنوردی ایران با عبور از یخچال مخوف «خومبو» پرچم ایران را در ارتفاع هشت هزار و ۸۴۸ متری به اهتزاز درآورد. با به اهتزاز درآوردن پرچم جمهوری اسلامی در بلندترین قله جهان نام ایران به عنوان بیست و چهارمین کشور فتح کننده اورست به ثبت رسید.^۴

■ افتتاح سد ستارخان اهر در آذربایجان شرقی

سد ستارخان اهر در آذربایجان شرقی در سال ۱۳۷۷ به بهره برداری رسید. این سد از نوع خاکی با هسته ناتراوای رسی، به ارتفاع ۷۵ متر از روی سنگبستر است. طول تاج آن ۳۵۰ متر و عرض تاج و خاکریزی در کف به ترتیب ۱۱ متر و ۴۸۰ متر است. حجم کل بدنه سد ۲/۶ میلیون مترمکعب و حجم کل خاک‌برداری‌ها و سنگ‌برداری‌ها ۱/۳ میلیون مترمکعب است. هسته رسی پس از برداشت آبرفت به عمق حدود ۱۷ متر بر روی سنگبستر مناسب قرار گرفته است. حجم مخزن در تراز نرمال ۱۳۵ میلیون مترمکعب، حجم مفید آن ۱۲۰ میلیون مترمکعب و حجم آب تنظیم‌شده در حدود ۹۰ میلیون مترمکعب است.

مهم‌ترین آبیان این سد ماهیانی همچون ماهی سفید رودخانه‌ای، کفال، کپور، زردپر، ساس و آبیان دیگری مثل نوعی خرچنگ و میگو بودند که ماهی سوف نیز در سال ۱۳۸۲ به این جمع اضافه گردید.

۱. سیدحسینی، منصوره: باروری ابرها از باور تا واقعیت، تهران، مرکز ملی تحقیقات و مطالعات باروری ابرها، ۱۳۹۱، ص ۱۹۰ تا ۲۱۷.

۲. سایت مرکز ملی تحقیقات و مطالعات باروری ابرها <http://wmir.ir/>

۳. مرکز ملی...پیشین.

۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۷/۰۲/۳۱.

هدف از رهاسازی ماهی سوف در این سد از بین بردن ماهیانی بود که به انگل لیگولا مبتلا شده بودند که این انگل توسط پرندگان مهاجر به اینجا منتقل شده بود. در حال حاضر ماهی سوف تنها وارث این سد شده و ماهیان دیگر خیلی بندرت مشاهده می‌گردند علاوه بر ماهیان، این سد زیستگاه پرندگان مختلفی نیز است.^۱

■ افتتاح اولین روزنامه الکترونیکی ایران

روزنامه الکترونیکی خانه ملت به عنوان اولین روزنامه الکترونیکی ایران ۲۶ بهمن سال ۱۳۷۷ تاسیس شد. این روزنامه در ابتدا به عنوان آینه رسانه‌ای که می‌تواند سخنگاه و تریبون برون سازمانی مجلس شورای اسلامی عمل کند تاسیس شد، و هم اکنون به عنوان خبرگزاری رسمی مجلس شورای اسلامی در جامعه رسانه‌ای کشور معرفی می‌شود. روزنامه مذکور حاوی صفحات معرفی مجلس، اخبار روزانه مجلس به دو زبان فارسی و انگلیسی، مقالات حاشیه اخبار مربوط به مذاکرات علنی مجلس در مطبوعات، صدای مجلس، دسترسی به مذاکرات مجلس، اخبار مجالس دنیا، اخبار کمیسیون‌ها و سوالات وزراء، ... است.^۲

□ جمع بندی

سال ۱۳۷۷ سالی پرحادثه و پرفراز و نشیب بود. بیستمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی توسط مردم گرمی داشته شد و انقلاب وارد سومین دهه پیروزی خود شد. این سال با حواشی زیادی همراه بود که مهم‌ترین آن دستگیری غلامحسین کرباسچی شهردار تهران و ماجرای دادگاه وی بود. واقعه مهم دیگر سال ۱۳۷۷ ماجرای قتل چند نویسنده و فعال سیاسی مشهور به قتل‌های زنجیره‌ای بود که با واکنش‌های مختلفی مواجه شد. برگزاری اولین دوره انتخابات شورای اسلامی شهر و روستا در سراسر کشور اتفاق دیگری است که مردم در سال ۷۷ آن را تجربه کردند. ترور و شهادت اسدا... لاجوردی رئیس سابق زندان‌ها توسط منافقین در کنار شهادت هشت دیپلمات و یک خبرنگار در مزار شریف افغانستان به وسیله شبه نظامیان طالبان از رویدادهای تلخ سال ۱۳۷۷ است. برگزاری انتخابات سومین دوره مجلس خبرگان، تصویب سیاست‌های کلی نظام در بخش‌های امنیت اقتصادی، انرژی و شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای در مجمع تشخیص مصلحت نظام، دستگیری عوامل شبکه جاسوسی موساد در شیراز، در کنار سخنرانی رئیس جمهور در سازمان ملل و ارائه ایده گفتگوی تمدن‌ها از دیگر رخداد‌های مهم سال ۱۳۷۷ به شمار می‌رود. افتتاح نخستین خط متروی تهران، تاسیس منطقه ویژه اقتصادی انرژی پارس، باروری ابرها، افتتاح اولین روزنامه الکترونیکی ایران، افتتاح سد ستارخان اهر در آذربایجان شرقی، به همراه خبر فتح قله اورست توسط کوهنوردان ایرانی از جمله رویدادهای مسرت بخش سال ۱۳۷۷ بود. از رخداد‌های دیگر سال مذکور افزایش و تنوع مطبوعات در کشور بود که با تولد مطبوعات جدید این امید و انتظار در مردم ایجاد شده بود که با حضور و فعالیت مطبوعات نوپا تحول تازه‌ای را در صحنه مطبوعات شاهد باشیم و اطلاع‌رسانی شفاف باعث افزایش سطح آگاهی‌های عمومی شود. اما در میدان عمل برخی مطبوعات نوپا برای سمپاشی علیه ارکان انقلاب، سست کردن عقیده مردم، به زیر سؤال بردن اصول و آرمان‌ها و نفی ارزش‌ها وسوسه شدند، که نتیجه آن توقیف و لغو امتیاز شدن برخی از آنها بود.

۱. سایت مهندسین مشاوربند آب (مشاور سد ستارخان اهر) در مورد سد اهر <http://www.bandab.com/info/fa/projects/detail.asp?>

۲. سایت خبرگزاری مجلس شورای اسلامی خانه ملت <http://www.icana.ir/Fa/Page/AboutUs>